

«9-11» - ЦЕ НЕ «ТРИВОЖНИЙ»
ТЕЛЕФОН, А ДАТИ
ФЕСТИВАЛЮ «ПОВСТАНЕЦЬ»

3

У КАНІВ ПРИВЕЗЛИ
КОЛЕКЦІЮ РАРИТЕТНОЇ
КОЗАЦЬКОЇ ЗБРОЇ І ПЕЧАТОК

5

АНТІН МИТЯЙ:
КОБЗАР З НАГАНОМ

7

Козацький край

№11 (85)
31 серпня 2016 р.

ШКОЛА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

**МАЄМО ПАМ'ЯТАТИ САМІ
І РОЗПОВІДАТИ СВОЇМ
ДІТЯМ: В УСІ ЧАСИ ВОЛЯ
ДІСТАВАЛАСЯ НЕЛЕГКО...**

Олег ОСТРОВСЬКИЙ

ЗМІНИ СЕБЕ, СВОЮ ВУЛИЦЮ, СЕЛО І РАЙОН – І ЗМІНИТЬСЯ УКРАЇНА!

"Айдар" - героїчний батальйон...

Два роки, як загинув боєць «Айдару» Ілля Ідель (позивний «РПГ»)... Рік, як на честь Героя АТО перейменували вулицю Радянську в його рідному селі, а сільська рада і досі не може знайти кошти на виготовлення табличок. А питання ж насправді зовсім не в грошах...

Ціна питання, щоб замінити всі таблички на вулицях, які після Закону "Про декомунізацію..." отримали нові назви - приблизно 30-50 тис. грн. Це "дуже велика" сума для бюджету сільської ради Червоної Слободи? Адже мільйони кидати на дороги, мільйони - на освітлення, ремонти і т.д. - кошти є. А на виконання Закону - немає... Ганьба!!!

25 років Незалежності - це мабуть не про наше село... Ми й досі залежні від нафталінових совкових депутатів, які живуть минулим...

По селу проходячи - потрапляєш "назад в СРСР"... Вулиці Леніна, Радянська, Чапаєва, Павліка Морозова, Крупська і не по одній, а по 5-10 табличок на кожній. От комунаки - ті на ідеологію грошей не жаліли...

А сама назва - Червона Слобода, яку село отримало у 1923 році? Топонімічна комісія ще в 2015 році винесла рішення повернути козацьку назву села, просто - Слобода... Виконком підтримав пропозицію і потрібно було винести цю назву на сесію. Але пройшов рік, а це ніхто не хоче розглядати... Ганьба!!!

Ось так і живе найбільше село в Черкаській обл. у XXI столітті - по сучасному, незалежне, але в комуністичному минулому... Може, хтось має надію, що все повернеться назад, а може, хтось і прапор з двоголовою куркою під подушкою тримає? Даремно!

А мільйонний бюджет, як і раніше можна просто "змити в унітаз", судячи по історії - все одно всім до "лампочки"...

Ілля Ідель, як і інші загиблі на війні з московитами - хотів змінити країну... Тому ми не маємо ніякого права дозволяти нерадивим керівникам на всіх рівнях паплюжити мрії цих Героїв і пам'ять про них. Почнемо змінюватися самі, змінимо свої вулиці, село, район і т.д. - і тоді буде інша Україна.

А негідників, які тільки язиками теліпають - женить швидше, легше буде потім!
Менше будете переробляти...

Фото Андрія КРАВЦЯ та Ігоря СФІМОВА

Історія справжнього Офіцера не завершилася в момент вибуху російських реактивних снарядів у липні 2014-го. Генерал-прикордонник Ігор Момот - назавжди в строю...

У Черкасах, за ініціативи голови Черкаської ОДА Юрія Ткаченка, у День Незалежності відкрито погруддя відважному генералові.

НА РІДНІЙ ВУЛИЦІ ГЕРОЯ АТО ВСТАНОВЛЕНО ТАБЛИЧКИ З ЙОГО ІМЕНЕМ І ЕМБЛЕМОЮ «АЙДАРУ»

У Червоній Слободі на Черкащині - у рідному селі Іллі Іделя, добровольця батальйону «Айдар», який помер 30 серпня 2014 року внаслідок поранень, отриманих під Луганськом, 30 серпня 2016 року з'явилися таблички з назвою «вулиця Іллі Іделя» - так тепер називається колишня вулиця Радянська, на якій - батьківська хата загиблого Героя, де нині живе його брат з родиною.

Таблички з новою назвою вулиці виготовлено особистим коштом начальника обласного управління культури, а в минулому - шкільного вчителя Іллі Іделя Олега Островського, з яким вони знову зустрілися вже в батальйоні «Айдар», у Щасті на Луганщині...

Не зважаючи на те, що вулиця вже досить давно перейменована, по всіх тинах і стінах будинків тут досі можна бачити таблички «Радянська», так само, як і по всьому селу ще висять таблички зі старими назвами - тоді, як у сусідніх Вергунах вже всі користуються новими назвами, бо й таблички там всюди - новенькі, зроблені коштом сільської ради...

Коли вже нарешті у Слободі на табличках буде Скіфська вулиця замість вулиці Павліка Морозова?! Коли буде Небесної Сотні - замість Леніна; прославленого на весь світ кінорежисера Олександра Довженка - замість організатора масових розстрілів чекіста Урицького; композитора Миколи Леонтовича - замість улюбленого німця комуністів Фрідріха Енгельса?!

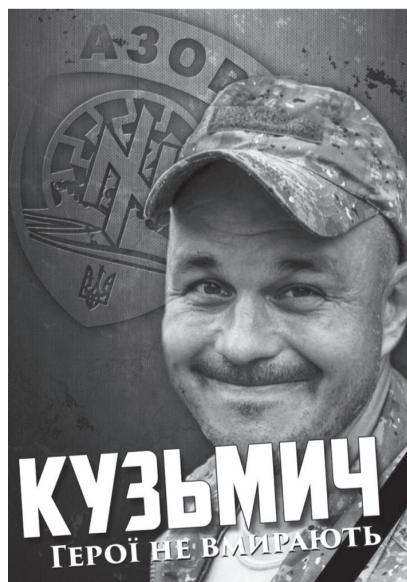
Колись давно «декомунізацію» в Червоній Слободі розпочав місцевий священик, який просто перебив кувалдою ноги Леніну у центрі села - і той впав з п'єдесталу.

НА БАЗІ «АЗОВУ» ВШАНУВАЛИ ЛЕГЕНДАРНОГО «КУЗЬМІЧА»

26 серпня на базі полку «Азов» в Урзуфі на Донеччині відбувся захід, присвячений другій річниці загибелі В'ячеслава Галви (позивний «Кузьміч») - бойового інструктора, що займався підготовкою бійців «Азову» та разом із ними брав участь у бойових операціях.

«В'ячеслав Галва («Кузьміч») був справжнім професіоналом своєї справи і багато часу присвячував тому, щоб передати свій досвід азовцям, - повідомляє прес-служба «Азову», - 26 серпня 2014 року В'ячеслав трагічно загинув. У нього залишилася дружина та чотири діти. Азовці зібралися на плацу,

Фото Андрія КРАВЦЯ

КУЗЬМІЧ
ГЕРОЇ НЕ ВДИРАЮТЬ

щоб вшанувати пам'ять загиблого побратима. Пам'ятаємо! Помстилося!»

ДОВІДКА

В'ячеслав Галва («Кузьміч») - професійний військовий родом з Черкас, полковник Головного управління розвідки Міністерства оборони України, бойовий інструктор, який займався підготовкою бійців батальйону «Азов» у районі із якого брав участь у бойових діях.

У складі розвідувального підрозділу батальйону першим увійшов у звільнений від ворога Новоазовськ 25 серпня 2014 року. Загинув наступного дня. Похований на Байковому кладовищі в Києві.

Підготував Петро ДОБРО

ІЛЛЯ ІДЕЛЬ

Іллі Іделя
вулиця

БРАТ ІЛЛІ ІДЕЛЯ З ДІТЬМИ
БІЛЯ РОДИННОЇ ХАТИ У СЛОБОДІ

Фото Андрія КРАВЦЯ

Зараз - таке враження, що привид комунізму досі бродить по селу - з перебитими ногами, незграбно, але бродить...

Ярослав ЗВЕНИГОРА

«9-11»: ЦЕ НЕ «ТРИВОЖНИЙ НОМЕР» ТЕЛЕФОНУ, ЦЕ – ДАТИ ФЕСТИВАЛЮ «ПОВСТАНЕЦЬ» У ЧЕРКАСАХ

9-11 вересня на території літнього табору «Дахнівська Січ» м. Черкаси відбудеться всеукраїнський благодійний патріотичний фестиваль «Повсталець».

Мета фестивалю: залучення благодійних внесків (квитки на фестиваль) на користь дітей загиблих воїнів-добровольців АТО та встановлення пам'ятника загиблому воїну ДУК Андрію Козюбчику (Другу Оресту). Фестиваль аполітичний і фінансується виключно з коштів залучених у партнерів, які підтримують ідею заходу.

ПРОГРАМА ФЕСТИВАЛЮ:

09 вересня, П'ятниця

10:00 Відкриваємо двері

МАЛА СЦЕНА:

14:00 Відкриття Фестивалю «Повсталець»
14:15 Любомир Сарабун: поезії
14:45 Гурт НАОМІ: акустична програма
15:15 Друг Івіч (ДУК ПС): поезії
15:45 Друг Яр (НВР ПС): філософсько-ідеологічний виступ
16:30 Завершення програми малої сцени

ГОЛОВНА СЦЕНА:

18:00 – 18:30 HEARTS WILL BURN
18:45 – 19:15 АР'Я ВАРТА

19:30 – 20:10 ЕФЕКТ МЕТЕЛИКА
20:25 – 20:55 BORIS БРИТВА
21:10 – 21:55 ФАТА МОРГАНА
22:10 – 22:55 VANDRAREN
22:55 – 23:10 СВЯТОСЛАВ БОЙКО
23:10 – 00:30 INFERNO
00:30 – 01:30 показ фільму «ЗИМА В ВОГНІ»
01:30 – 02:30 показ фільму «ВОЇНИ ДУХУ»

10 вересня, Субота

МАЛА СЦЕНА:

12:00 Дана Віноградова: Поетичний сектор «Голос Крові»
12:45 Монотеатр «Кут»: вистава «Не промовчи Шевченка у собі»
14:15 Андрій Волошин: поезії
14:45 Юрій Ноевий: поезії
15:00 Театр Марії Сторожницької: вистава «Поезія Війни»
16:00 Арсеній Білодуб: Поетичний сектор «Голос Крові»
16:15 Дмитро Савченко: презентація книги «Заколот»
17:00 Завершення програми літературної сцени

ГОЛОВНА СЦЕНА:
17:00 – 17:30 EVIL BARBER
17:45 – 18:15 OUTER SPACE
18:30 – 19:15 M8L8TX
19:30 – 20:15 HELL:ON
20:30 – 21:15 ZATOSHKA
21:30 – 22:15 CONQUEST
22:15 – 22:30 ОЛЕКСА БИК
22:30 – 23:30 СОКИРА ПЕРУНА
23:45 – 01:00 NOKTURNAL MORTUM
01:00 – 02:00 Документальний фільм Тетяни Гузик «БАТЯ»
02:00 – 03:00 показ фільму «ДОБРОВОЛЬЦІ БОЖОЇ ЧОТИ»

11 вересня, Неділя

МАЛА СЦЕНА:

12:00 Максим Солодовник: поезії «На східному фронті»
12:30 Олексій Даричевський: вистава «Кордон і відстані»
14:00 Сергій Солопай: актор Поетичний сектор «Голос Крові»
14:30 «Театр на Двох»: вистава «Хто Крайній»
15:30 Андрій Середа: актор Поетичний сектор «Голос Крові»

16:00 Завершення програми літературної сцени

ГОЛОВНА СЦЕНА:
16:00 – 16:30 ЗАЛІЗНИЙ ХРЕСТ
16:45 – 17:25 METAL WORKS
17:40 – 18:20 ДРУЖЕ МУЗИКО
18:35 – 19:15 АНТИТИЛА
19:15 – 20:00 РУТЕНІЯ
20:15 – 20:45 @ТРАКТОР
21:00 – 22:00 РОЛЛІКС
22:15 – 00:00 КОМУ ВНИЗ
01:00 – 02:00 показ фільму «КОЛИ Я МОВЧУ»

СКЛАДЕНО РЕЙТИНГ ДЕСЯТИ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ РЕКОРДІВ ЧЕРКАЩИНИ

Всеукраїнським виданням *Gazeta.ua* складено рейтинг найбільших рекордів, які встановили на Черкащині за останні роки.

1. Сплели найбільший вінок із квітів

Вінок зробили жителі міста Золотоноша із живих квітів до Дня Незалежності у 2013 році. Над ним працювали три дні 12 майстрів. Вінок діаметром 2,5 м покладали біля пам'ятника Тарасу Шевченку у центрі міста.

2. Найбільший герб України на жовто-синьому тлі

Графіті герба створили студенти ЧНУ ім. Б. Хмельницького у 2014-му. Спеціальною апаратурою малювали на стіні будинку черкаського торговельного центру. Малюнок заввишки 18 м назвали «Єдина країна». Презентували на День Незалежності. Графіті увійшло у Книгу рекордів України.

3. Чотири тисячі людей одночасно присідали

У травні позаторік у центрі Черкас люди одночасно присідали 25 разів. Це були спортсмени із Черкаської області та представники усіх областей України і АР Крим. Учасники були одягнені у сині та жовті футболки. Насамкінець утворили серце, що пульсує.

4. Велосипедисти утворили найбільший рухомий прапор

Понад 500 черкаських велосипедистів проїхали центральним бульв. Шевченка від пл. Богдана Хмельницького до Соборної. У всіх на плечах були зав'язані сині або жовті плащі. Утворили синьо-жовтий стяг. Зафіксували рекорд у серпні 2015 року.

5. Більше 3 тисяч черкащан встановили рекорд із масового відтискання

Зареєстрували всеукраїнський рекорд у квітні 2015 року. Віджималися учасники 25 разів за кожен область України та Крим. Черкащани увійшли у Національний реєстр рекордів України.

6. У Смілі зіпчили 6 тисяч вареників «Смерть ворогам»

Кухарі зі Сміли три дні ліпили вареники до Масляної 2016 року. Страву назвали «Смерть ворогам». Вареники продавали, щоб зібрати гроші на лікування бійців АТО. Цим встановили національний рекорд із найбільшої кількості дегустаторів – 1025 людей.

7. Рекорд із наймасовішого виконання колядки

Відбувся у січні цього року в одному з торговельно-розважальних центрів Черкас. Одночасно на Святвечір колядку «Добрий вечір тобі, пане господарю» заспівали 682 жителі міста. Стояли на трьох поверхах будівлі. Досягнення зареєстрували у Книзі рекордів України.

8. Вісімсот людей водночас качали прес

У червні 2016 року у центрі Черкас встановили рекорд, який потрапив до Національного реєстру. Більшість учасників – молодь зі спортивних шкіл. Після короткої розминки вони 25 разів виконали вправу.

9. Байкери створили найдовшу мотоколонну

Це сталося під час Міжнародного мотофестивалю «Дорога на Січ» у серпні 2016 року. Колонна із 715 моторів мала довжину 1 652 метри. Відстань між байками була не більше 10 см. Досягнення зафіксували у Книзі рекордів України.

10. Всеукраїнський рекорд із підняття 32-кілограмової гирі

Спортсмен Микола Ткачук з Києва за 10 хв відтиснув гирю 172 рази під час Всеукраїнського свята з нагоди 145-річчя з дня народження борця Івана Піддубного у серпні 2016 року. Відбувалося у селі Красенівка Чорнобаївського району Черкаської області. Це фіксують у Національний реєстр рекордів України.

УВАГА!
Вимоги до формування мотоколонни для встановлення рекорду України.

10см. 10см.

ПАТРІОТИЧНІ ФЕСТИВАЛІ НА ЧЕРКАЩИНІ СТАЛИ ТЕМОЮ ДЛЯ НОВИХ РОЗРОБОК КИЇВСЬКИХ І ЛЬВІВСЬКИХ БРЕНДІВ МОЛОДІЖНОГО ОДЯГУ

“У Бога є Гвер...” – співає легендарний український рок-гурт “Кому вниз”. Справді, Гвер в українській мілітарній історії – це завжди сакральне та сповнене магічного магнетизму поняття. Гвер, кріс, рушниця, фузея, стрільно...цей образ наскрізь пронизує українське буття та наповнює фольклор, так, що без нього ми собі не уявляємо існування українця-воїна, українця-мисливця та українця-газди. Образ Гвера як символу сили та оберега рідного дому надихнув творців молодого львівського бренду концептуального одягу на створення своєрідного дзеркала, у якому відображаються події минулого...

Найвідоміші футболки від Гвер – Gwear – з принтами «Карпати кличуть», «Атентат» і «Холодний Яр». Якщо перші два присвячені діяльності ОУН-УПА, то третій – тому унікальному явищу в Центральній Україні початку ХХ століття, на яке пізніше й рівнялися бійці тієї самої УПА...

На футболці «Холодний Яр» – шаблі, наган, маузер, ворон на людському черепі і... соняшники – як символи раніше мирної холоднорської землі, сини якої стали на захист своєї Волі. На звороті футболки – слова учасника тієї Визвольної боротьби, Юрія Горліса-Горського: «Холодний Яр живий. Він знає, хто свій, а хто – ворог»...

Ці футболки з'явилися нинішнього літа, напередодні Фестивалю нескореної нації “Холодний Яр», який проходив у Грушківці на Черкащині, і зразу завоювали популярність у молоді. Натомість, досі в моді залишаються і футболки, розроблені торік до Холоднорських вша-

нувань на Черкащині творцями столичного бренду молодіжного і спортивного одягу «SvaStone» – з обрисами-тінями повстанців-холоднорців і написом «Життя триває – точиться війна»... Ці слова належать Анатолію Лупиносу, українському націоналістові, політв'язню радянського режиму, одному з творців організації УНА-УНСО. Вважаю за доречне процитувати повністю цей вірш, що актуальний і досі:

**Ми випрягли волів, перевернули плуга,
Сідлаємо коней та гостримо списи.
Відкинули жалі, згадали всі наруги,
Прости нас, Господи, помилуй і спаси.
На скресі двох світів стаємо до двобою,
На скресі двох епох гряде шляхетний світ.
Віч-на-віч Нація з безликою юрбою.
Навколо ворогів - суцільний живопліт.
Волога цвіль Європ лоскоче наш ніздрі,
Спекотних Азії тлін судомить рамена.
Чекає бій. Все інше буде... після.
Життя триває. Точиться війна.**

До речі, той же київський «SvaStone» вже розробив і принт для футболки до патріотичного фестивалю «Повстанець», який має відбутися 9-11 вересня на території «Дахнівської Січі» в Черкасах – на принті під зображеннями борців за Незалежність різних часів – напис «За волю тече наша кров»...

Ярослав ЗВЕНИГОРА

У КАНЕВІ ВІДКРИЛАСЯ ВИСТАВКА

КОЗАЦЬКОЇ ЗБРОЇ І ПЕРСНІВ-ПЕЧАТОК КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ

З нагоди Дня Незалежності України, 24 серпня в музеї Тараса Шевченка у Каневі (Шевченківський національний заповідник) відкрилася виставка козацької та самурайської зброї та перснів-печаток козацької старшини "Шлях воїна-один на двох".

Як зазначається у повідомленні прес-служби музею, впродовж місяця відвідувачі музею Тараса Шевченка матимуть чудову нагоду познайомитись з експозицією виставки, де представлено біля 80 предметів з музейного зібрання колекціонера і мецената Олександра Фельдмана.

Серед експонатів безцінні реліквії козацької доби — поруч із шаблями, ятаганом, ножами, кинджалами, вістрями списів і рогатин, келепами та чеканом можна побачити старшинські символи-відзнаки: перначі, шестопер, срібний пояс, а також персні-печатки або сигнети середини XVI — початку XVIII ст. Ці предмети у козацькому житті набували сакрального значення: вони передавалися у спадок і з часом, перетворювалися з сімейних реліквій на історичні символи нашої країни.

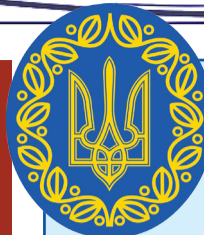
Також у експозиції представлена і самурайська зброя — давні, вишукано оздоблені самурайські мечі, а також інша зброя, викувана кращими японськими майстрами. Меч для самурая вважається священним.

Основою виховання кожного хлопчика в Японії є кодекс самурайської етики бусідо (шлях воїна). Це впровадження ідей патріотизму, мужності, відданості своєму народу. Кожен із цих унікальних предметів цікавий і як витвір зброярського мистецтва, і як геральдична пам'ятка, і як раритет, пов'язаний з долями конкретних людей та історичним минулим.

Організуючи виставку власної колекції в українських музеях, Олександр Фельдман впевнений, що це популяризує історію і культуру українського народу, розуміючи що культурна спадщина є одним з основних стовпів величності Української Держави.

Зауважимо, що виставка реліквій "Шлях воїна-один на двох" з приватної колекції FELDMAN FAMILY MUSEUM (м. Харків) працюватиме до 30 вересня 2016 року у приміщенні музею Тараса Шевченка (Тарасова гора, м. Канів) кожного дня з 9-00 до 15-30, крім понеділка.

www.kanos.com.ua

УКРАЇНУ ЮРИДИЧНО ВИЗНАЮТЬ СПАДКОЄМИЦЕЮ УНР?

Голова Верховної Ради Андрій Парубій переконаний, що парламент юридично закріпить факт наступності сучасної України попередніх етапів історії Української держави.

"Ми святкуємо видатну важливу дату — 25-ту річницю все-таки відродження і відновлення тисячолітньої української держави", — сказав він в ефірі "5 каналу".

На зауваження ведучого, що в такому випадку має бути постанова парламенту про відновлення державності Української народної республіки, що існувала в 1917-1920 рр і визнання періоду між УНР і незалежною Україною окупацією, спікер Верховної Ради заявив: "Ймовірно... Напевно, є потреба і сенс ті моменти, які нібито очевидні, фіксувати в законодавчих документах. Напевно, є сенс, щоб це можна було зафіксувати і в постанові Верховної Ради України, яка визнала б спадкоємність і продовження сьогоденної Української держави".

Він також висловив упевненість в тому, що "дійдуть руки" Верховної Ради і до того, щоб юридично, формально зафіксувати, що сучасна Україна — це наступниця і продовження всіх попередніх етапів Української держави.

ДОВІДКА

Українська Народна Республіка (УНР) — українська держава, що існувала в 1917–1920 роках на території Центральної, Східної та Південної України зі столицею в Києві.

22 січня 1919 року об'єдналася із Західноукраїнською Народною Республікою.

Ліквідована після поразки українських визвольних змагань 1917–1920 років.

Протягом 12 листопада 1920 — 22 серпня 1992 року Уряд республіки перебував у вигнанні, а потім передав свої повноваження уряду незалежної України.

Найдовше уряд України в екзилі очолював Андрій Лівіцький. На довгих 28 років Андрій Миколайович став Президентом для емігрантів і національно свідомих українців, що залишилися в СРСР...

Його біографія тісно пов'язана з Черкащиною. Уродженець села Ліпляве (нині Канівського району), закінчивши в Києві приватну колегію Галагана і університет Святого Володимира, працював адвокатом і мирським суддею, зокрема — у Каневі та Золотоноші.

Після революції 1917 року став членом Центральної Ради й губернським комісаром Полтавщини. За часів Директорії, з квітня 1919 року, очолив Міністерство юстиції й став заступником Голови Уряду. Його кар'єра була стрімкою — вже в серпні того ж 1919 року він став керівником надважливого для Директорії Міністерства закордонних справ, а в жовтні виїхав до Польщі, головного політичного партнера України, й очолив Дипломатичну місію в цій державі. 22 квітня 1920 року саме Андрій Лівіцький підписав у Варшаві союзний договір з Польщею.

Після програного військами УНР зимового походу 1921 року відстояв необхідність продовження діяльності Уряду в екзилі. В чині голови Уряду в 1921–1926 рр. керував у Варшаві дипломатичною діяльністю УНР. Після вбивства Симона Петлюри в травні 1926 р. Андрій Лівіцький став його наступником як заступник Голови Директорії та Головного Отамана військ УНР. Відтоді очолював Державний Центр УНР і керував політикою Уряду в екзилі аж до моменту своєї смерті 1954 року.

Андрій Лівіцький ніколи не привласнював собі титулу Президента — за нього це зробили історики Заходу, які тільки так і називали вихідця з Черкащини...

"Козацький край" — це найбільш актуальні публікації.

Наші журналісти працюють з архівами, істориками і краєзнавцями та виїжджають безпосередньо на передову у зону АТО — з Вами і для Вас ми пишемо про історію і сьогодення боротьби за Волю України..

Сайт нашої газети в Інтернеті оновлюється ЩОДЕННО!

www.cossackland.org.ua

Никифір Якович Григоріїв (літературні псевдоніми **Г. Наш**, **Григоріїв-Наш**, **Григорій Наш**) народився 9 лютого 1883 року в містечку Бурти Черкаського повіту Київської губернії (нині це - село Шполянського району Черкаської області). Його батько працював учителем у сільських школах Черкаського повіту (Нечаївці, Сердегівці), тож сім'я часто переїжджала з місця на місце.

чення рідної мови.

У 1907 році Григоріїва переводять у двокласну школу міста Кам'янця-Подільського, де він активно включається у культурно-просвітницьку діяльність міста, ввійшовши до складу місцевих «Просвіти» і Товариства українських поступовців, організовує українські книгозбірні, нелегальні курси з вивчення української історії, проводить літературно-

виступав проти боротьбистів.

У листопаді 1920 року Н. Я. Григоріїв після остаточного падіння УНР змушений був емігрувати з дружиною Ганною Петрівною та сином Мирославом на територію Польщі. 1921 року сім'я переїхала до Чехословаччини, де Никифір Якович працює професором Празького університету, очолює партію Українських соціалістично-революціонерів. За кордоном,

Робітничого Університету». У той же час він виступав й у ролі одного з найактивніших авторів згаданих часописів та видавництв.

Як і раніше, багато уваги Н.Григоріїв приділяв теоретичній розробці концепції єдиного національного фронту на еміграції та її практичному втіленню, спрямовуючи на це всю свою громадсько-політичну діяльність.

Виступив одним з ідеологів

західноєвропейській держави з одного боку і Німеччина у ймовірному союзі з СРСР — з другого. Про це він неодноразово заявляв у своїх публічних виступах. Зокрема, у листопаді 1938 р. він спрогнозував, що війна почнеться у 1940 або 1941 році, а поштовхом до неї стане підписання німецько-радянського пакту. Уродженець Черкащини наголосив, що німецький нацизм і російський комунізм мають абсолютно однакову імперіалістично-шовіністичну сутність...

З 1938-го Никифір Григоріїв живе у США, з 1949 року - керівник українського відділу «Голосу Америки». Помер у серпні 1953 року в Нью-Йорку.

Назви наукових праць Никифора Григоріїва говорять самі про себе - його завжди турбувало в першу чергу майбутнє держави й українського народу.

Ось назви лише деяких з його праць, зокрема на соціологічні теми: «Якої республіки треба бідним людям?» (Київ, 1917), «Історія України в народних думах та піснях» (Київ, 1917, перевидана 1993), «3 часів революції й боротьби за самостійну Україну» (Ченстохів, 1921), «Фатальна помилка революції» (Прага, 1921), «Підстави української національно-державної політики» (Прага-Берлін, 1923), «Українська боротьба за державу в роках 1917-1920. Чому українці не вдержали своєї влади» (Скрантон, 1934), «Причини міжнародного напруження» (Прага, 1937), «Спогади «руїтника» про те, як ми руйнували тюрму народів, а як будували свою хату» (Львів, 1937), «Весна української революції» (Скрантон, 1938), «Соціалізм і національна справа» (Скрантон, 1938), «Основи націоналізму» (Вінніпег, 1940), «Українська національна вдача» (Вінніпег, 1941), «Війна і українська демократія» (Торонто, 1945).

Європа й Америка запам'ятали ім'я українця, який міг зробити зовсім іншу кар'єру, якби менше думав і писав, а більше любив рахувати гроші і лягати...

За матеріалами Інтернет-видань підготував Ярослав ЗВЕНИГОРА

МІНІСТР ОСВІТИ З ПСЕВДОНІМОМ «НАШ»

Стати міністром освіти України і очолити українське відділення «Голосу Америки» уродженцю Черкащини допомогло... невміння лягтися

З 1895 по 1900 рік Никифір навчався у Городищенській сільськогосподарській школі, яка мала два підготовчі, що прирівнювалися до двох класів міської школи, та три спеціальні класи. Здобувши професію агронома, він два роки працював конторщиком у маєтку поміщика. Та через непорозуміння з управителем (не вмів наглядати за робітниками, зовсім не вмів лягтися і мав ще ряд подібних «інтелігентських мінусів») був звільнений...

У 1902 році юнак переїздить до Києва, поселяється на квартирування у свого шкільного товариша Ф. Литвина, який працював в «Киевском обществе сельского хозяйства» під керівництвом відомого українського народника, уродженця звенигородського Будища Тихона Осадчого. Саме ця людина відіграла величезну роль у формуванні політичних поглядів та свідомості Н. Григоріїва. Завдяки Осадчому Никифір Якович отримує роботу спочатку в бібліотеці Київського товариства грамотності, а пізніше — у статистичному відділі управління Південно-Західними залізницями. Саме в цей період свого життя він багато читає, - зокрема художні твори І. Франка, Т. Шевченка, О. Кобилянської, В. Стефаніка, М. Коцюбинського, Б. Грінченка, праці О. Герцена, М. Бакуніна, М. Чернишевського, займається самоосвітою, пише свої перші літературні статті, спілкується з революційною молоддю різних політичних напрямів в будинку свого духовного наставника Тихона Івановича Осадчого.

З 1903 року Н. Я. Григоріїв входить до осередку партії соціалістів-революціонерів, учасники якого опікувалися в основному тим, як дати освіту народу (зокрема, селянству). Під впливом гуманістичних ідей відродження української освіти на селі Никифір складає іспит на вчителя повітової школи і у 1905 році розпочинає свою педагогічну діяльність спочатку у місті Сквирі Київської губернії, потім у Бердичівській початковій школі, де стає активним учасником повітового учительського союзу, на нелегальному з'їзді якого було прийнято резолюцію з вимогами до уряду запровадити вив-

музичні вечори для молоді з національної тематики. Никифір Якович багато працює як педагог над науково-методичним забезпеченням навчально-виховного процесу у школі: створює навчальні підручники, впроваджує у педагогічний процес українознавчі дисципліни. У цей час він складає досить багату статистичними і фактичними даними «Коротеньку історію Поділля», видану пізніше.

У 1911 році виходить перша літературна праця Н. Я. Григоріїва — невеличка книжечка «Мораль», у якій автор намагається з'ясувати генезис і саму суть надприродної, даної божим явленням, людської моралі. Написана в доступному українському стилі праця Н. Григоріїва стала введенням, початковим курсом в науку про походження та соціальне життя людини. Усі свої висновки, тези Ничипір Якович підтверджував статистичними даними — результатами соціологічних досліджень. На той час, це була перша книга свого роду написана українською, зрозумілою мовою для молоді.

Під час першої світової війни у 1915 році Никифір Якович був мобілізований до російської армії як військовий урядовець. Тут він також не припинив свою наукову діяльність і розпочав написання книги «Історія українського народу». Написаний для вищих початкових шкіл та перших класів гімназій, підручник вміщував 377 сторінок і складався з 167 коротких параграфів. Свою «Історію...» автор написав гарною народною мовою, цікаво, доступно, послідовно викладаючи плин історичних подій, він віддавав перевагу захоплюючому сюжету перед історичною достовірністю. За цим підручником навчалися діти в школах у 1918-1919 роках.

З 1917 року — активний діяч УПСР, член Української Центральної Ради, один із українізаторів війська, голова Ради Солдатських Депутатів Київської військової округи. У 1918 році Никифір Григоріїв — міністр освіти в уряді Голубовича, за гетьманату — член Українського Національного Союзу. В 1919 році — член Трудового Конгресу, керівник пресової служби Армії УНР, член ЦК УПСР,

завдяки ініціативі Н. Григоріїва та інших членів партії УПСР, було створено ряд вищих навчальних закладів координаційним центром яких став Український громадський комітет. Суттєву роль відіграв Н. Григоріїв і при створенні Інституту громадознавства (Соціологічного інституту), де очолював відділ народознавства, кабінет села, керував політичним семінаром. У еміграції були написані і вийшли друком цілий ряд наукових праць.

Н.Григоріїв долучився до становлення та розвитку української видавничої справи у ЧСР. Він був одним із фундаторів видавництва «Вільна спілка» (1921), що видавало однойменний збірник, та партійних видань УПСР. Також був співзасновником авторитетного часопису «Трудова Україна» (1933-38), його редактором, видавцем та найактивнішим автором. Очолював видавниче товариство «Нова Україна» (1922-28 рр.), що видавало однойменний журнал - чи не найпопулярніший український емігрантський часопис - і чимало художньої і публіцистичної, науково-популярної літератури.

Став одним із засновників і редакторів незалежної газети «Українська кореспонденція» (1930), що інформувала європейську

національно-демократичних сил східноєвропейських народів в еміграції, що у жовтні 1926 р. оформилося як «Соціалістична Ліга народів Сходу» (згодом «Нового Сходу») з метою солідарної боротьби за звільнення цих народів від окупаційних режимів (РСР і Польщі) та інформування світової громадськості про їхнє становище. Він також став одним з ініціаторів Всеукраїнського національного

Неможливо не згадати про політологічні студії Н. Григорієва 30-х рр., присвячені аналізу міжнародних відносин міжвоєнного періоду. Показово, що вже у 1936 р. він схилився до думки про ймовірне об'єднання СРСР з німецьким блоком. В останні місяці 1938 р. політик був упевнений у скорому початку світової війни

і в тому, що основними супротивниками у ній будуть

громадськість про польську політику пацифікації на західноукраїнських землях.

За його редагування виходили «Вістник Українського національного музею-архіву» і журнал-збірник матеріалів «Минуле України», а також «Вістник Українського

КОБЗАР З НАГАНОМ

Антін Митяй мало бачив Україну, хоча народився у містечку Медвин Канівського повіту, а загинув біля Старої Буди на Звенигородщині. Мало бачив Україну саме очима, бо бідняцький син рано осліпнув... Зате щомиті відчував Україну душею і любив усім серцем - та так, як далеко не кожний зрячий здатний відчутти!

МІСЦЕ "КАСТИНГУ" - ВІЛЬНІ СТЕПИ

Митяєві судилося стати найзнаменитішим кобзарем визвольних змагань і вчителем для знаменитих командира війська УНР і повстанського отамана - навчив знаходити у мелодії кобзи-бандури віру в краще майбутнє України, яке мало настати тоді, коли ушухне звична повстанському вухові "музика" гармат і кулеметів...

Кобзар вважався "неблагонадійним" ще в часи царату. Під музику бандури, видовбаної з верби сільським теслем і оснащеної медвинським ковалем, співав про наругу над Україною і про московського царя таких пісень, що навіть тоді, коли ховався на горищі батьківської хати і думав, що співає лише для себе, знаходився той, хто писав доноси до поліції. У 1905 році навчався у знаменитого Гната Хоткевича, а наступного року продовжив свої життєві "інститути" у засланих в Сибіру - за "плохіє пісні" про царя і його імперію, а ще - за революційні листівки-відозви, які розклеював у Києві. Поліція швидко знайшла "возмутителя спокоївствія", бо частина листівок була приклеєна на стовпах і парканах "догори ногами" - неважко було здогадатися, що чіпляв їх незрячий...

У сибірському Томську сліпого кобзаря намагалися навчити "родіну любіть" - не розуміли, що батьківщину він визнавав лише як землю, яка мала бути вільною від чужинського царя і його прихвостнів. Повернувся в Україну 1912 року, ходив від села до села з хлопцем-поводирем, співав думи про вільне козацьке минуле і знову ятрив українські душі мрією про свободу. Радісно сприйняв Українську Народну Республіку, яка постала на руїнах бридкої імперії. Вірив, що княжий тризуб замість чужої двоголової пташки повертається в Україну назавжди...

Якось невдовзі після революції їхав зі своїм поводителем у залізничному вагоні, слухав дискусії про Центральну раду й перспективи України. Почувши, як хтось зневажливо відгукнувся про незалежність і закликав до "єдиної і неделимої Рассії", кобзар несподівано для всіх вихопив з полотняної торбини револьвер, повів його дулом по вагону і пообіцяв пристрелити "хриstopродавця й анахтемську душу, яка їсть український хліб і при цьому гавкає на Україну". Тиснява у вагоні зчинилася неймовірна - тікали хто куди, бо бачили рішучість сліпого музики, в руках якого витанцювала ворона

сталь зброї...

Подався до українського війська, щоб захищати волю держави. В Кам'янці у червні 1919 року Митяя бачили вже у темно-синіх шароварах, чорній чумарці і смушквій шапці з червоним верхом. Числився він у кінній батареї полку Чорних запорожців, мав коня й нагана, а за спиною - ту саму вірну бандуру. Навчив на ній грати командира батареї - сотника Дмитра Гонту. Пізніше побував у боях разом з екіпажем українського бронепоезда "Хортиця" і навчив азів кобзарської майстерності й Костянтина Місевича - ветерана Синьої дивізії, призначеного урядом УНР комісаром Подільської залізниці. Часто згадував ще про одного свого учня - сільського вчителя з Канівщини, чиє ім'я для нас час, на жаль, не зберіг.

Після загибелі вільної Української Республіки бунтівний кобзар не склав зброї і навіть керував відділом пропаганди штабу повстанського загону, яким командував колишній сотник армії УНР, отаман Цвітковський, уродженець Уманщини. Разом із хлопцями Цвітковського воював проти більшовиків на території Зве-

прорватися, та тільки не сліпому кобзареві. Митяєва кобза-бандура ненадовго його пережила - розбита чекістом об пеньок, схлипнула востаннє, і, розсипавшись на друзки, впала в пил біля простреленого тіла свого господаря...

ув'язнення в гітлерівському концтаборі Дахау (звільнений американськими військами лише у квітні 1945-го). До самої його старості у далекій Філадельфії

американці зачаровано слухали гру і спів статечного сивого чоловіка, який любив згадати, що вчив його грати на кобзі сліпий Митяй з Канівщини.

Той самий Антін Митяй, що грудьми став на захист української вольниці, і кому сліпі зіниці не заважали бачити шлях у кращий день для своєї нації...

Наприкінці 1933 року пленум Всеукраїнського комітету спілки працівників мистецтв проголосив кобзу й бандуру "класово ворожими" музичними інструментами. Чому боялися кобзарів і бандуристів - добре пояснив радянський письменник Юрій Смолич: "Кобза приховує в собі небезпеку, бо надто міцно зв'язана

Залишалися жити учні Митяя, які так само, як і він, однаково любили кобзу, зброю і вільну Україну. Двоє учнів Митяя, Дмитро Гонта і Кость Місевич, у післявоєнний час об'єдналися у тріо зі ще одним бандуристом, Данилом Щербиною. Хтозна, звідки саме він був родом, - знали тільки, що народився в якомусь селі над Дніпром. Колишній ад'ютант Симона Петлюри теж чудово володів улюбленим музичним інструментом Шевченка. Утрох Гонта, Місевич і Щербина багато гастролювали Галичиною та Волинною. Пізніше Данило Щербина виступав ще й у кількох містах Польщі разом з уродженцем Корсунщини Василем Авраменком.

1931 року Щербину арештували енкаведисти - у справі генерала УНР зі Звенигородщини Юрка Тютюнника і підготовки нового збройного повстання проти влади більшовиків. Після заслання до Сибіру радянську владу більше любити, звісно, він не став. Та коли розпочалася Друга світова війна, зі зброєю у руках став проти гітлерівців: бився не за Сталіна і його червоне знамено, а проти нових страшних окупантів. У бою з німцями загинув 1943 року.

Того ж року, тільки в іншому місці - біля села Попівка Кременецького району на Тернопільщині, так само в бою проти гітлерівців загинув вояк УПА Кость Місевич - колишній напарник Щербини по тріо бандуристів, учень Антіна Митяя. Його ім'я нині носить Школа кобзарського мистецтва у Нью-Йорку...

Колишній командир гарматної батареї Чорних запорожців Дмитро Гонта пережив Щербину і Місевича, хоча і переніс жахи

з націоналістичними елементами української культури, з романтичною козацькою й Січі Запорозької. Це минуле кобзарі намагалися неодмінно воскресити. На кобзу тисне середньовічний хлам жупана й шароварів". Натомість українцям всіляко пропагувалися "чиста пралетарські інструменти", які не викликали роздумів над минулим і майбутнім - гармошка з балалайкою.

Легендарним став "кобзарський з'їзд" у Харкові взимку 1934 - 1935 років. Свідки, зокрема композитор Дмитро Шостакович, розповідали, що практично всі його учасники (від 200 до понад 300 кобзарів за різними джерелами) були фізично знищені. Документальних підтверджень цього в архівах спецслужб не виявлено, але є документальне підтвердження того, що тільки на Київщині та півночі сучасної Черкащини до більшовицького перевороту було близько 240 кобзарів та лірників, а у квітні 1939 року на так звану "Республіканську нараду кобзарів та лірників" зі всієї України спромоглися зібрати усього 37 осіб. Практично всі, кого залишили в живих, вже були "ідейно підковані", а в репертуар ім "поети-песенники" з НКВС заготували пісні про "Сталіна-сокола"...

Андрій КРАВЕЦЬ

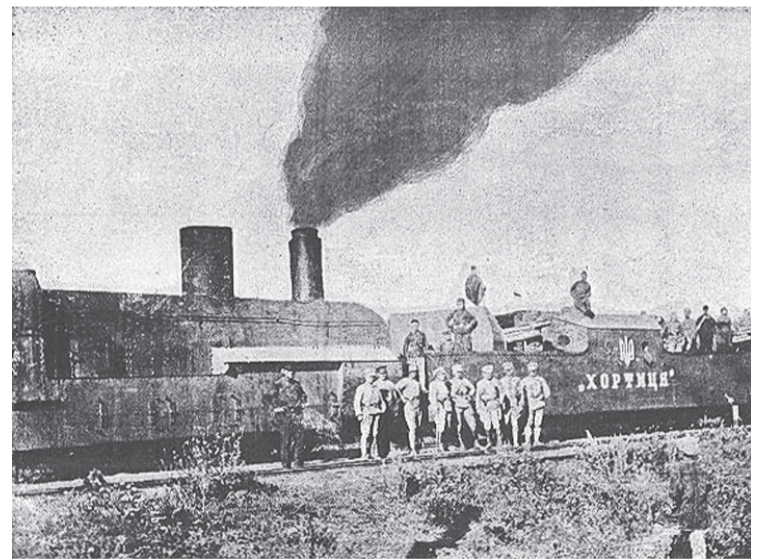

Про популярність Антіна Митяя навіть за межами України ще до Першої світової війни свідчить це його фото, опубліковане в польському часописі 1913 року

нигородського, Таращанського й Уманського повітів. У перервах між боями діставав бандуру - і знову пливли над ярами й лісами сумні думи про славне минуле...

ДОЛЯ КОБЗАРЕВИХ УЧНІВ - ЛЮБИТИ УКРАЇНУ ДО ОСТАНЬОГО ПОДИХУ

Антін гордився тим, що народився недалеко від рідного села Шевченка - тут йому судилося й загинути у вересні 1921 року. З оточеного чекістами повстанського загону багатьом вдалося

Бронепоезд Армії УНР в Тальному на Черкащині. 1919 рік. Саме в цей час на цьому бронепоезді служив і сліпий кобзар Митяй...

Кобзарі у війську УНР були не менш популярні, ніж у запорожців кошового Сірка чи козаків гетьмана Хмельницького...

Церковний календар СВЯТІ МУЧЕНИКИ АДРІАН І НАТАЛІЯ

8 вересня Православна Церква вшановує пам'ять святих мучеників Адріана і Наталії

Імена святих мучеників Адріана і Наталії добре відомі всім православним християнам. Вони були чоловіком і дружиною, а прожили в подружжі всього один рік. Родом з Нікомидії. Жили при імператорі Максиміані (305-311р.), за часів якого кров християн потоками заливала вулиці міст. Переслідувані християни, рятуючись, переховувалися в печерах скелястих гір. Імператор Максиміан, дізнавшись про це, видав наказ поганським жителям за грошову винагороду шукати християн в горах. Також вимагав жорстоко катувати тих, хто переховував сповідників Христової віри.

Одного разу гонителі донесли імператору, що недалеко від міста в одній з печер ховаються християни, які ночами моляться Богу. Максиміан послав військо, яке справді знайшло 23-х християн. Закувавши їх в залізні кайдани, повели в місто. Святих мучеників зустрічав сам імператор і наказав нещадно бити, потім завести в судову палату на допит, після чого кинути в темницю і тримати, доки не помирають. Серед урядовців, які засідали в судилищі, головуючим був 28-річний чоловік на ім'я Адріан. Він зацікавився вірою, за яку християни готові були прийняти мученицьку смерть. Коли в'язні розповіли Адріану правду Христової віри, його серце загорілося любов'ю до Христа Спасителя і він сказав: "Впишіть і моє ім'я в число ув'язнених, бо я, від сьогодні, християнин і з радістю прийму смерть за Христа".

Поганські урядовці доповіли про це Максиміану, який негайно викликав Адріана: "Чи ти лишився глузду і хочеш постраждати? Викресли своє ім'я і принеси жертву богам, та благай у них прощення". "Я не лишився розуму, а прийшов до розуму і впізнав, що віра Христова є правдива і спасительна". Тоді Максиміан наказав закувати його в кайдани і посадити в темницю разом з усіма.

Адріан мав молоду дружину Наталію. Коли її повідомили, що чоловік став християнином і знаходиться у в'язниці, вона дуже зраділа і славилася Господу, бо і сама була християнкою. Наталія поспішила в темницю, і, зустрівши свого мужа, обцілувала його кайдани, словами втішала мужа і укріпляла його в вірі: "Блаженний ти, дорогий муже мій, що увірував у Христа, бо придбав безцінне багатство. Не шкодуй за земним: ні краси, ні молодості (Адріану було тоді лише 28 років), ні багатства. Все земне - прах і тління. Богу угодна тільки віра і добрі діла, віра в Ісуса Христа - нагорода Небес". За порукою інших в'язнів сторожа відпустила святого Адріана з темниці повідомити дружину про день його мученицької смерті. Свята Наталія, побачивши мужа, не хотіла випустити його, бо подумала, що муж відрікся від Христа і його відпустили. Але святий Адріан переконав дружину, що він тільки відпросився на кілька годин, щоб сповістити дружину дату своєї страти. Дізнавшись правду, свята Наталія радо зустріла чоловіка і попрощалася з ним, з болем і радістю в серці провівши до в'язниці. Хто може описати останнє прощання мужа з дружиною. Вони не плакали. Духовна радість наповнила їх серця. Муки і біль тіла були нічим перед усвідомленням вірності Господу нашому Ісусу Христу. Довіряли, бо знали Його слова: "і будуть вас ненавидіти всі за ім'я Моє; а хто витерпить до кінця, той спасеться".

Через сім днів всіх в'язнів (а їх було 24) вивели на страту. Всі були страшенно знесилені муками, тому Максиміан наказав перед стратою побити тільки Адріана воловими жилами по животі. Полилася кров, живе тіло відпадало від кісток, але нестерпні муки лише додали сили - з уст і серця мученика лилася молитва. Ледь живого Адріана знову віднесли у в'язницю, а свята Наталія йшла слідом за ним. А коли імператор заборонив впускати жінок у в'язницю, щоб морально не підтримували своїх мужів, Наталія постригла волосся і, одягнувшись в чоловічий одяг, перебувала біля свого мужа. Врешті імператор наказав важким молотом поламати кістки на руках і ногах всім мученикам. Тіла святих мучеників хотіли спалити. Але піднялася страшна буря і розпалена піч, де мали спалити тіла, погасла. Більшість мучителів були вбиті блискавкою з неба. Свята Наталія взяла собі руку свого мужа святого Адріана і зберігала вдома. Тіла святих мучеників імператор таки наказав спалити, але християни вночі викупили їх і перевезли таємно до Візантії, де і захоронили.

Невдовзі після похорону мучеників, один багатий поганин хотів одружитися зі святою Наталією. Але вона, боячись, що імператор насильно видасть її заміж за поганина, вночі вийшла до Візантії, де днями і ночами молилася на могилі свого мужа. Якось, знесилена, заснула на могилі. Уві сні побачила свого мужа, який сказав, що Бог незабаром і її закличе у вічність. Сон справдився, через декілька днів під час молитви свята Наталія тихо і спокійно відійшла до Господа. Святі мученики Адріане і Наталіє, молись Бога за нас. Шановні читачі молимося Господу Богу щоб укріплював нас у вірі православній та благословив нас на мирне і блага життя!

3 повагою підготував протоієрей Василь Циріль – настоятель храму "Святих первоверховних Апостолів Петра і Павла" м. Чигирин

2 – 9 вересня 1621 р. козаки гетьмана Петра КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО розгромили турецьке військо.

2 вересня 1657 р. Івана ВИГОВСЬКОГО обрано Гетьманом України.

2 вересня 1952 р. в російському таборі смертників «Абезь» загинув Голова ради УНР в екзилі, видатний вчений Іван ФЕЩЕНКО-ЧОПІВСЬКИЙ.

3 вересня 1914 р. склали Присягу добровольці Легіону Українських Січових Стрільців..

4 вересня 1920 р. Симон ПЕТЛЮРА затвердив «Інструкцію для військових агентів», яка регламентувала діяльність військових аташе УНР.

4 вересня 1938 р. для захисту суверенітету Карпатської України створено парамілітарну організацію «Карпатська Січ»

4 вересня 1985 р. у радянському концтаборі загинув поет Василь СТУС.

4 вересня 1991 р. над будинком Верховної Ради України піднято синьо-жовтий прапор.

5 вересня 1676 р. московити арештували гетьмана Петра ДОРОШЕНКА.

5 вересня 1882 р. народився Михайло ГАВРИЛКО, різьбяр, художник, скульптор, поет; четар УСС, начальник штабу Сірої дивізії Армії УНР, повстанський отаман.

6 – 15 вересня 1653 р. відбувся похід Тимоша ХМЕЛЬНИЦЬКОГО на Молдавію, під час якого в бою біля Сучави він був смертельно поранений.

6 вересня 1976 р. помер генерал-хорунжий Армії УНР Андрій ДОЛУД.

7 вересня 1921 р. загинула Віра БАБЕНКО, зв'язкова Катеринославського повстанкому, розвідниця 1-ї Олександрійської (Степової) повстанської дивізії.

8 вересня 1848 р. з'явилася відозва Головної руської ради про організацію Української національної гвардії.

8 вересня 1950 р. москалі розстріляли Івана РЕМБОЛОВИЧА, підполковника Армії УНР, старшину дивізії "Галичина", полковника УПА.

8 – 10 вересня 1989 р. відбувся Установчий з'їзд Руху в Києві.

9 вересня 1769 р. народився Іван КОТЛЯРЕВСЬКИЙ.

9 вересня 1863 р. народився Борис ГРИНЧЕНКО.

10 вересня 1929 р. помер Микола КОВАЛЬ-МЕДЗВЕЦЬКИЙ, генерал-поручник Армії УНР.

10 вересня 1967 р. помер Іван ЦАПКО, командир полку Окремої кінної дивізії Армії УНР, член Української вільної академії наук.

11 вересня 1864 р. народився Павло ГРАБОВСЬКИЙ, поет, публіцист, перекладач, революціонер-самостійник.

11 вересня 1894 р. народився Олександр ДОВЖЕНКО, письменник, художник, драматург і кінорежисер.

12 вересня 957 р. княгиня Ольга в Царгороді прийняла християнство.

12 вересня 1875 р. народився Олександр КОШИЦЬ, світової величини диригент, композитор і етнограф, чиє дитинство пройшло на Черкащині.